

A FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE:

1. *Dr. Davida Leóné—Gere Rezső*: Világnézeti nevelés és politechnikai képzés a kémia órákon. (Kézirat.)
2. *Engels*: A természet dialektikája. 1952.
3. *Erdey-Grúz Tibor*: Anyag és a mozgás egységéről — ahogyan a vegyész látja (A Magyar Tudomány. 1959. 9. sz.).
4. *Erdey-Grúz Tibor*: Mennyiségi változások átmenete minőségibe — ahogyan a vegyész látja. (A Magyar Tudomány. 1960. 8—9. sz.)
5. *Lenin*: Filozófiai füzetek. 1954.
6. *Székely György*: A materialista anyagszemlélet kialakításának néhány kérdése.
7. Sz. K. P. Története.
8. Kémia a VIII. o. számára.

BARTA JÓZSEF

tanár, Szeged, Hámán Kató ált. isk.

Kisebb kéziszerszámok tárolásának megoldása

A munkafolyamatoknál használatos kisebb kéziszerszámok tárolása okoz legtöbb problémát. Ezek tárolásának egyik feltétele, hogy zárható helyen legyen. Ezt biztosíthatja a szabványos, polcos szekrény. A szerszámok zárható elhelyezését indokolja legtöbb helyen az is, hogy a termék hiánya miatt kénytelenek vagyunk a műhelytermetek más célokra is, pl. dolgozók iskolája, úttörőfoglalkozás stb. igénye venni.

Hogyan helyezzük el a szekrényben a szerszámokat? Ennek több feltételt kell kielégítenie.

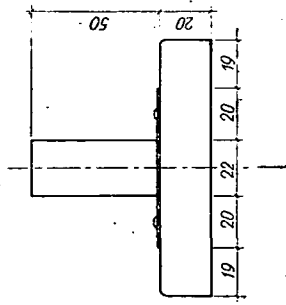
1. Esztétikailag megfeleljen.
2. Áttekinthető legyen.
3. Könnyen kezelhető legyen.
4. Biztosítania kell a gyors kiosztás és összeszedés lehetőségét.

Hogy minden feltételnek eleget tegyünk, mindenfajta kéziszerszám-sorozatnak, melyben egyenként 25 db azonos szerszám van, megfelelő tartóállványt kell készítenünk, mely készen nem kapható, így magunknak kell biztosítanunk. A negyedik feltétel kielégítése különösen fontos, mert gondoljunk arra, hogy egyes munkadarabok megmunkálása során néha 6—8 szerszámot kell a tanulóknak használniuk, mely munkacsoportonként 20—25 tanulót számítva, 150—200 db szerszámot tesz ki. Ennek kiosztása, összeszedése, számszerű ellenőrzése bizony sok időt vesz igénybe, s számítva még a műhelybe történő levonulást, a kötények felkötését, anyagok, munkadarabok kiosztását stb., a kétszer 45 perces órából igen értékes idő vesz el. Márpedig az idővel takarékosan kell bánnunk! A gyors kiosztás, összeszedés, ellenőrzés lehetőségét biztosítja az alábbiakban ismertetett szerszámtartó, mely a célszerűségeen túl esztétikai szempontból is megfelel, ugyanakkor nagy előnye, hogy házilag könnyen és gyorsan elkészíthető. Igen sokféle kisebb kéziszerszám tárolására alkalmas, mint pl. különböző fogók, lemezollók, műszaki körzők stb.

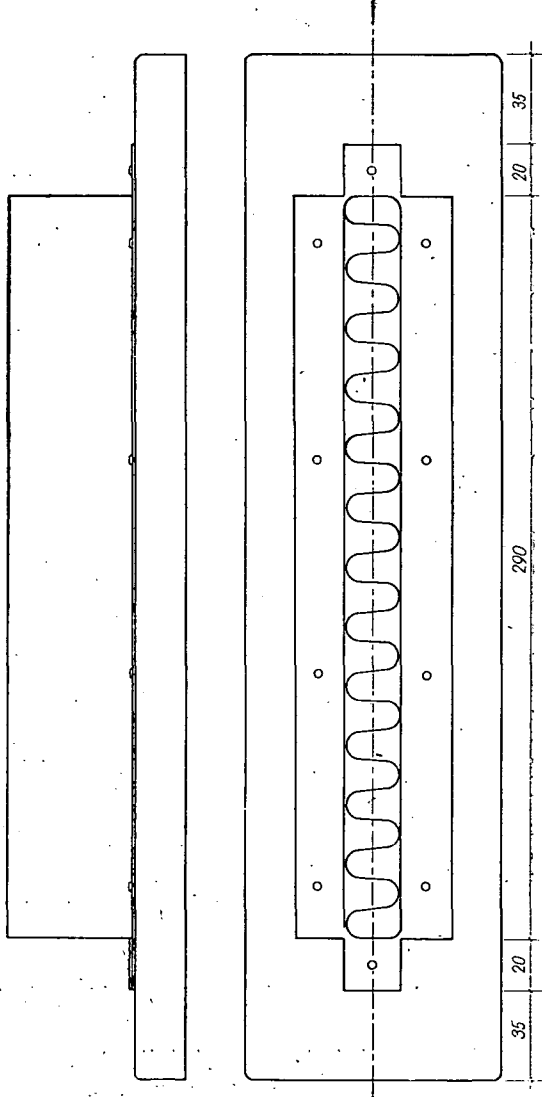
ÁLLVÁNYOS SZERSZÁMTARTÓ KÉSZÍTÉSE

Anyagszükséglet:

A tárolandó szerszám nagyságától, vastagságától függ. Általában megfelel az 1 mm vastag alumínium lemez, vagy ónozott lemez. Vaslemez azért nem célszerű,

1.sz. rajz

mert könnyen rozsdásodik. Talpának megfelel bármilyen, legalább 20 mm vastag deszka. A méretezésnek biztosítania kell, hogy a szerszám a megfelelő rekeszben ne álljon túl lazán, ne billegjen, de ne is szoruljon. Hogy ezeknek megfelelően, megfelelő szerszámozást kell biztosítanunk.

Szerszámozás:

A szerszám tartó mindössze két db., a szerszám vastagsági és szélességi méreteivel azonos, kb. 200 mm hosszú kemény, vagy puha fából áll. A hosszúsági méret betartása csupán csak azért kell, hogy az asztalos gyalupad szorítójába befoghassuk. A lécek közé a szorítási helyen 1–1½ mm vastag lemezdarabot helyezünk betétnak, abból a célból, hogy a két léccel között, mely a gyalupad síkjából 80–100 mm magasan kiemelkedik, elegendő nyílás legyen a lemezcsík behelyezésére.

A lemezek méretezése, talpméret.

Mint már említettem, a méretezés a szerszám szélességi és vastagsági méretétől függ. Leírásomban a 150 mm-es áttűzött laposfogó tartójának méretezését adom meg.

Kell hozzá két db alumínium lemezcsík. Egyik 800×50×1 mm-es, a másik 700×70×1 mm-es téglalap alakú.

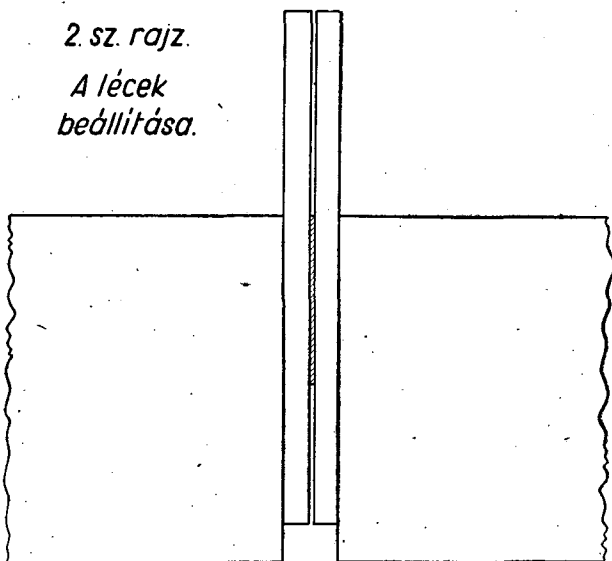
Talpméret: 400×100×20 mm-es legyalult, lecsiszolt deszka, puha vagy keményfából, melynek biztosítania kell a szilárd egyensúlyi helyzetet.

A rekeszek elkészítése.

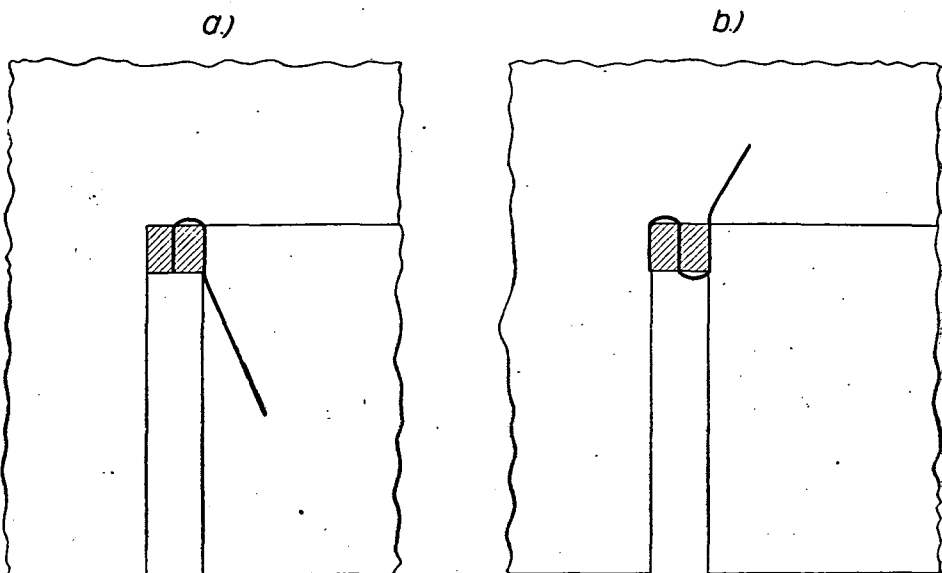
Ezek elkészítése a 800×50×1 mm-es lemezcsíkból egyszerű hullámosítással történik, melyet a gyalupadba befogott, s már ismertetett két db léccel segítségével alakítjuk ki. A lécek mérete: 200×18×9 mm. Vigyázzunk arra, hogy a lécek a leszorítás után párhuzamosak legyenek, és az asztal síkjából merőlegesen álljanak ki, mert ellenkező esetben a hullámosítás ferde lesz, és az elkészített hullámlemez a síkra nem fekszik fel tökéletesen!

2. sz. rajz.

A lécek beállítása.

3. sz. rajz. A lemez hajlítása.

A lemez hajlítása, mint az ábrán látható, úgy történik, hogy a lemezcsík egyik végét élével a két lécc közé helyezzük, a lécek teljes szélességének megfelelően. A lemezt egészen az asztal síkjáig engedjük le, mivel ez biztosítja, hogy a hullámozás a lemez hosszanti oldalára merőleges legyen. Ez után a lemezt a jobboldali lécre visszahajtjuk, és a jó forma kialakítása érdekében hüvelykujjunkkal erősen megnyomjuk. Felfelé kiemelve az így kialakított első rekeszt a baloldali lécre húzzuk rá, és a jobboldali léccen ellenkező irányban a lemezt visszahajtjuk, az előbbi módszerrel. Kiemelés után a második rekeszt húzzuk a baloldali lécre, s így haladunk tovább, amíg a megfelelő számú rekeszhez nem jutunk. A 25 rekesz ilyen kialakítása maximum 10 percet vesz igénybe. Az utolsó rekesz kialakítása után a felesleges lemezvéget a rekesz szélességének megfelelően levágjuk. Az így kialakított, 25 rekeszt tartalmazó hullámlemez kb 290 mm hosszú.

A befogó lemezház elkészítése.

A $700 \times 70 \times 1$ mm-es, téglalap alakúra levágott lemezcsíkból alakítjuk ki a lemezházat. A lemez teljes hosszúságában, az egyik szélétől 20 mm-t visszamérve karc-tűvel a lemez szélével párhuzamosan egy egyenest húzunk. A megkarcolt egyenes mentén, hajlítóvas vagy satu segítségével a lemezt derékszögben meghajlítjuk. Az így kapott, 20 mm-es visszahajtott rész lesz a „fül”, melynek segítségével a lemezházat a talphoz erősítjük. Ezt követően a lemez egyik végén, a 20 mm-es visszahajtott részen, a hajtással párhuzamosan 20 mm-t bemérünk, és a hajtás éléig merőlegesen bevágjuk lemezollóval. A bevágás irányában a felső részt a satuban levő pálcához szorítva, kézzel derékszögben meghajlítjuk. Az asztalra álló helyzetben ráhelyezve meglátesszük az elkészített hullámlemezt, és megállapítjuk, hogy a másik végén hol kell a bemetszést, illetve a hajlítást végezni. Célszerű a lemezház hosszát a hullámlemez

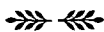
hoszánál 5 mm-rel rövidebbre hagyni, azért, hogy a kész lemezházba helyezve a hullámlemez megfelelő szorulást kapjon. A megjelölt helyen, a már leírt módon a lemezt bevágjuk, majd visszahajtjuk derékszögben. Ugyan így járunk el a harmadik, és negyedik visszahajtásnál is. A második és harmadik visszahajtási él távolsága, vagyis a ház szélessége 22 mm legyen. A negyedik él visszahajtása után a lemezen még 22 mm-t ráhagyunk, és a felesleges lemezrész lemezollóval merőlegesen levágjuk. A lemezház egyik végén tehát, ahol a hajlítást kezdtük, és befejeztük, a két lemez egymásra fekszik. A kezdésnél azért kellett csak 20 mm-t visszahajtani, hogy az alsó (kezdeti) lemez vége ne gátolja a ráhajtott lemez pontos méretbetartását. A befejezési végén célszerű a deszkára felfekvő alsó lemezfél szélét trapéz alakban visszavágni, hogy a felső lemez megfelelően takarjon. Ezzel a lemezház készítését befejeztük.

Az állványtalp elkészítése és a szerszámtartó összeállítása:

A $400 \times 100 \times 20$ mm-es méretre levágott deszkát simára legyaluljuk, lecsiszoljuk, a sarkait kissé legömbölyítjük. A lemezházat, melybe a hullámlemezt is behelyeztük, a talp közepére helyezzük szimmetrikus helyzetben, és a visszahajtott füleket a két végén 1—1 szeggel, az oldalán pedig 4—4 szeggel a talphoz szegeljük. Azon a végén, ahol a két lemezfél egymásra fekszik, a vastagság miatt célszerű a szeg helyét a lemezen másfél milliméteres fúróval előfúrni.

Ezzel tulajdonképpen már készen is vagyunk az állvány elkészítésével, és csak a fatalp felületi kezelése van hátra. Ezt tetszés szerint úgy oldjuk meg, hogy vagy befestjük, vagy pácolás után lakkal vonjuk be.

Cikkemben, mint azt a bevezetőben említettem, nemcsak egyszerűen a praktikuságra törekedtem, hanem főleg arra, hogy az esztétikai nevelés szemszögéből nézve közelítsek egy-egy probléma megoldásához. Tekintettel arra, hogy az esztétikai nevelésnek a politechnikai oktatásban való helyes megvalósítása, elméleti és gyakorlati feltárása még eléggé feldolgozatlan terület, hasznosnak vélném, hogy ezzel a kérdéssel a továbbiakban is minél többet foglalkoznánk.

Műhely

MINDÉN ELSŐ OSZTÁLYOS GYERMEKET TANITSUNK MEG OLVASNI ÉS ÍRNI

Sok vita és megbeszélés folyt az új tanterv előkészítő időszakában és azóta is arról, hogy a gyerekek könnyebben, maradandóbban sajátítsák el a megtanulandó anyagot.

Megvizsgáltuk ezzel kapcsolatban a túlterhelés, a gondolkodásra szoktatás és az aktivizálás kérdését is. Mindegyikük egy célt szolgál: könnyebben érjünk el jobb eredményeket és ezzel kapcsolatban legyen kevesebb a bukás az általános iskolában.

Az általános iskola első négy osztályában a tanulók bukásának leggyakrabban az az oka, hogy nem tanultak meg jól olvasni és írni az első osztályban.

Engedjék meg, hogy immáron több, mint 40

éves tapasztalatomra hivatkozva hozzászóljak ehhez a kérdéshez.

Négy évvel ezelőtt saját kérésemre kaptam egy olyan osztályt, amelyről az volt a nevelőtestület véleménye, hogy szellemileg nagyon gyengék. 12 tanuló bukott meg közülük. Elhatároztam, hogy meg fogom őket tanítani olvasni és írni. És meg is tanítottam.

Nem átengedni kell a gyermekeket az első osztályból a második osztályba, hanem meg kell tanítani még a gyengébb képességű gyermekeket is olvasni és írni.

Azt tapasztaltam, hogy a gyengébb szellemi képességű gyermekek is taníthatóak. Például az 1-es szám írására a tanterv két napot ad. Én az idén 6 napig tanítottam, amíg az osztályomban mind a negyvenhat tanuló le nem tudta írni az egyest. Csak azután jött a 2-s-